

HIV-LENFOMA

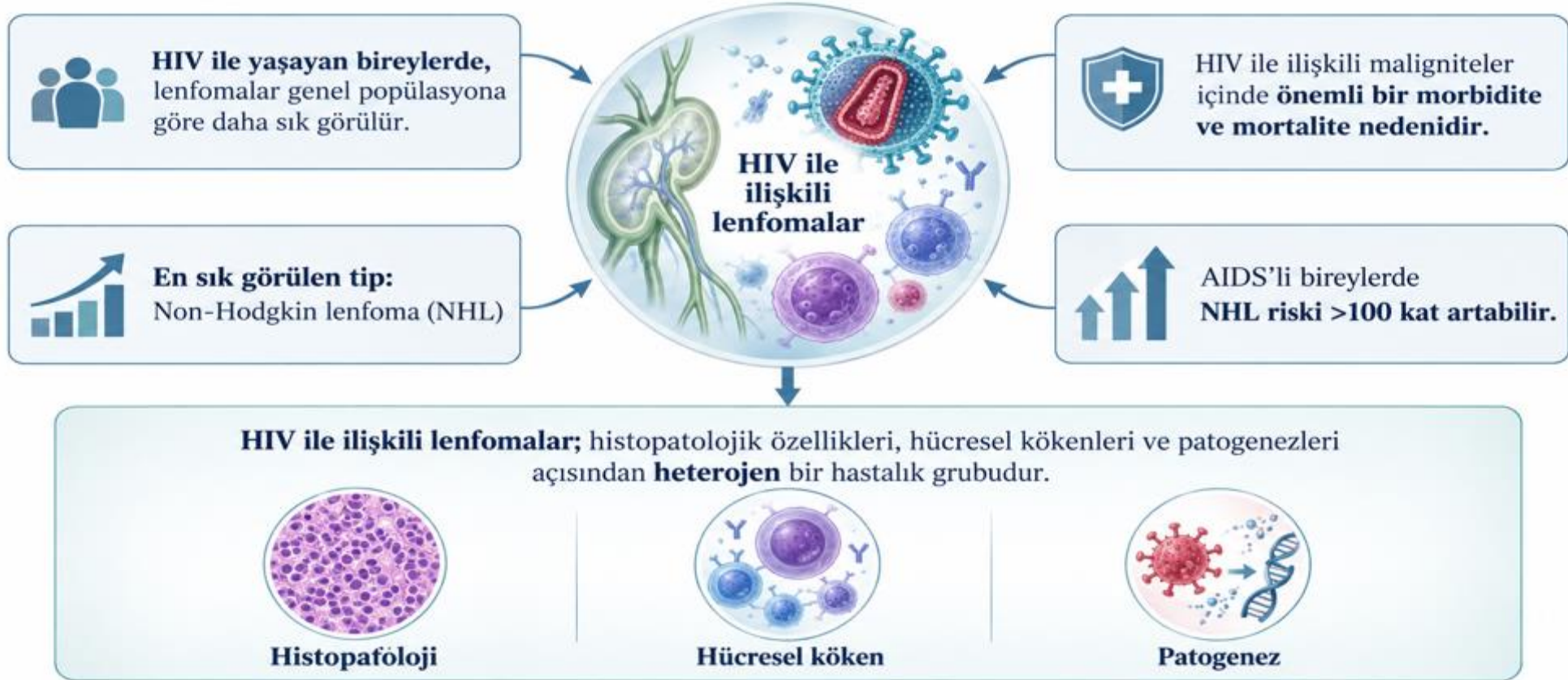
DR.ELİF ÇİFTÇİ

TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ
ENFEKSİYON HASTALIKLARI VE KLİNİK MİKROBİYOLOJİ ANABİLİM DALI

Giriş

HIV ile İlişkili Lenfomalar

ART ve HIV ile İlişkili Lenfomada Sonuçlar

ART ile başlıca değişimler

Kombine antiretroviral tedavinin (ART) yaygınlaşmasıyla HIV ile ilişkili **NHL insidansı belirgin olarak azalmıştır.**

Kısa süreli ART kesintileri bile NHL riskini **yaklaşık 4 kat** artırabilir.

ART ile birlikte tam doz kemoterapi rejimleri **daha güvenli** uygulanabilir hâle gelmiştir.

Tedavi sonuçları HIV negatif hastalara **benzer düzeylere** yaklaşmıştır.

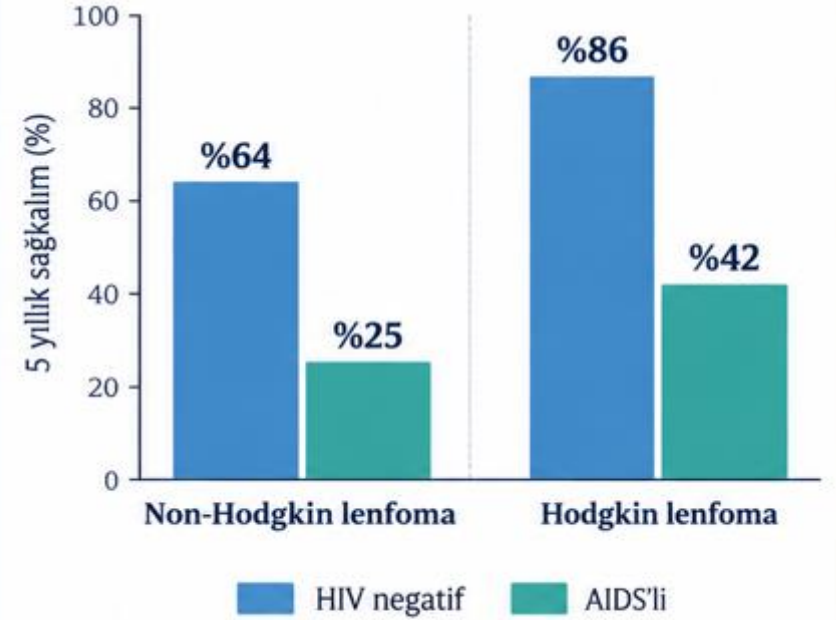

Buna karşın, lenfoma riski HIV ile yaşayan bireylerde genel popülasyona göre **hâlâ yüksektir.**

ART ↑ → NHL insidansı ↓

ART kesintisi → NHL riski ≈ 4x ↑

5 yıllık sağkalım (İtalya kanser kayıt sistemi)

Re, Alessandro, Chiara Cattaneo, and Giuseppe Rossi. "HIV and lymphoma: from epidemiology to clinical management." *Mediterranean journal of hematology and infectious diseases* 11.1 (2019): e2019004.

Berhan, Ayenew, Biruk Bayleyegn, and Zegeye Getaneh. "HIV/AIDS associated lymphoma." *Blood and lymphatic cancer: targets and therapy* (2022): 31-45.

- ART, HIV'in bağışıklık sistemi üzerindeki etkilerini tamamen ortadan kaldırmaz.
- **Düşük düzeyli HIV replikasyonu**, rutin testlerde saptanmasa bile ART sırasında devam edebilir.
- Sonuç olarak **kronik inflamatuvar** aktivite devam eder.
- Bu nedenle CD4+ T hücre sayısı korunmuş ve uzun süreli ART kullanan kişilerde bile lenfoma riski yüksektir.

Berhan, Ayenew, Biruk Bayleyegn, and Zegeye Getaneh. "HIV/AIDS associated lymphoma." Blood and lymphatic cancer: targets and therapy (2022): 31-45.

Lurain K, Ramaswami R, Yarchoan R. HIV ile ilişkili lenfomalarda virüslerin rolü. Semin Hematol. 2022;59(4):183-191. doi:10.1053/j.seminhematol.2022.11.002

- HIV/AIDS ile yaşayan bireylerin **%25–40’ında** malignite gelişebilir.
- AIDS ile ilişkili lenfomalar, bu hasta grubunda sık görülen maligniteler arasındadır.
- HIV/AIDS ile ilişkili lenfomalar, **hızlı yayılan** ve **invaziv** özelliklere sahip malignitelerdir
- Bu nedenle klinik farkındalık ve erken tanı önemlidir.
- Erken tanı ile; **uygun tedavi, sağkalım** ve **yaşam kalitesi** artışına katkı sağlamaktadır.

HIV ile ilişkili lenfomaların karakteristik özellikleri

Hücre kökeni: Büyük çoğunluğu B hücre kökenlidir.

Tanı evresi: Genellikle ileri evrede tanı alır.

Klinik seyir: Hızlı yayılır, invaziv özelliklere sahiptir ve genellikle agresif seyirlidir.

Sistemik bulgular: Sistemik semptomlar (ateş, kilo kaybı, gece terlemesi) daha belirgindir.

Tutulum: Ekstranodal tutulum daha sık görülür.

Viral ilişki: EBV ve/veya HHV-8 gibi onkojenik virüslerle ilişki daha fazladır.

Berhan, Ayenew, Biruk Bayleyegn, and Zegeye Getaneh. "HIV/AIDS associated lymphoma." Blood and lymphatic cancer: targets and therapy (2022): 31-45.

Re, Alessandro, Chiara Cattaneo, and Giuseppe Rossi. "HIV and lymphoma: from epidemiology to clinical management." Mediterranean journal of hematology and infectious diseases 11.1 (2019): e2019004.

Lurain K, Ramaswami R, Yarchoan R. HIV ile ilişkili lenfomalarda virüslerin rolü. Semin Hematol. 2022;59(4):183-191. doi:10.1053/j.seminhematol.2022.11.002

HIV ile ilişkili lenfoma gelişiminde

İmmün yetmezlik

Kronik antijenik stimülasyon

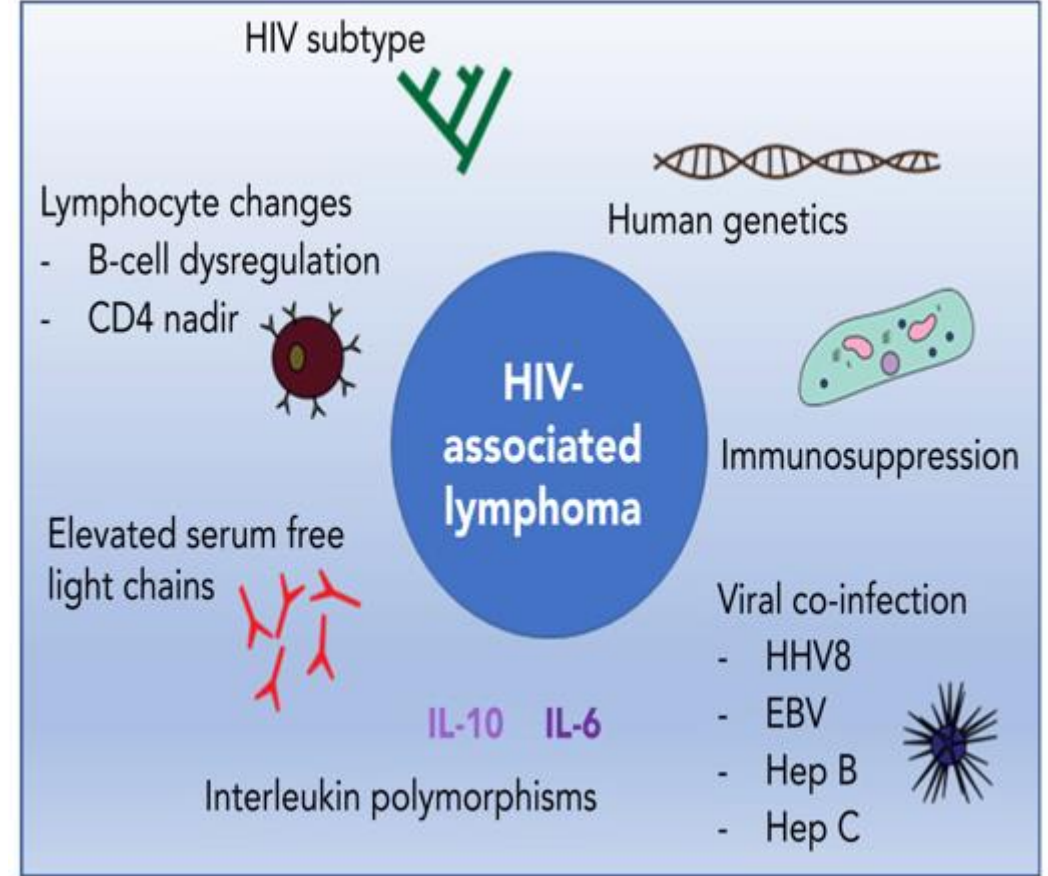
Sitokin düzensizliği

Kronik inflamasyon

Kronik B hücre aktivasyonu

Genetik değişiklikler

Onkojenik viral enfeksiyonlar

HIV ile ilişkili lenfomalarda patogenezi ve viral etkenler

Bu lenfomaların büyük bölümü **B hücre kökenlidir**.

İmmünoşüpresyon ve EBV/HHV-8 gibi onkojenik virüslerle koenfeksiyon, HIV ile ilişkili lenfoma gelişiminde etkilidir.

Bu etki, **lenfoma alt tipine göre** değişir.

Epstein-Barr virüsü (EBV)

İlişkili lenfoma alt tipleri

- Burkitt lenfoması
- Bazı yaygın büyük B hücreli lenfomalar
- Primer SSS lenfoması
- Plazmablastik lenfoma
- Hodgkin lenfoma

KSHV / HHV-8

(Kaposi sarkomu ile ilişkili herpesvirüs)

İlişkili lenfoma alt tipleri

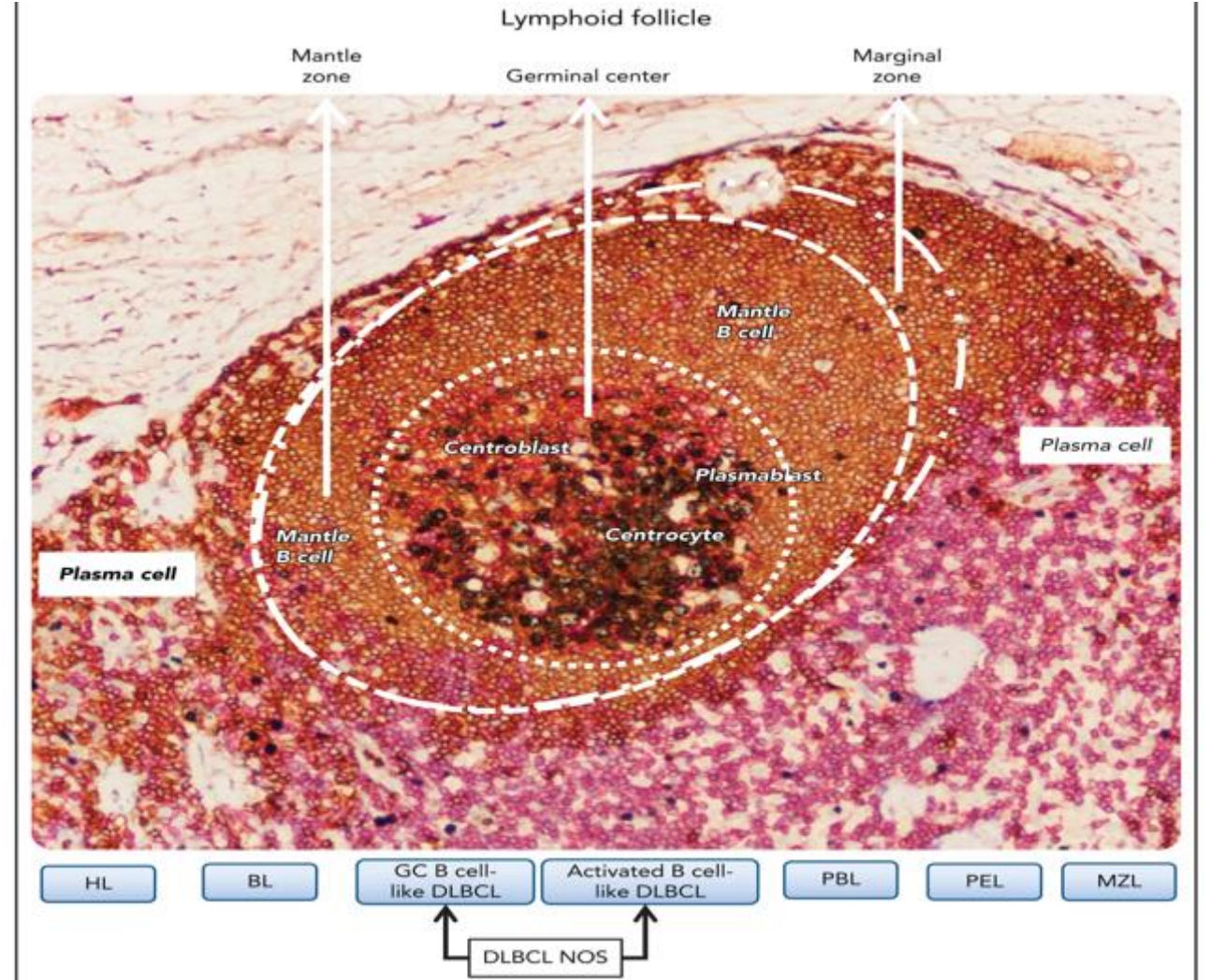
- Primer efüzyon lenfoması
- HHV-8 pozitif DLBCL
- Multisentrik Castleman hastalığı ile ilişkili büyük B hücreli lenfoma

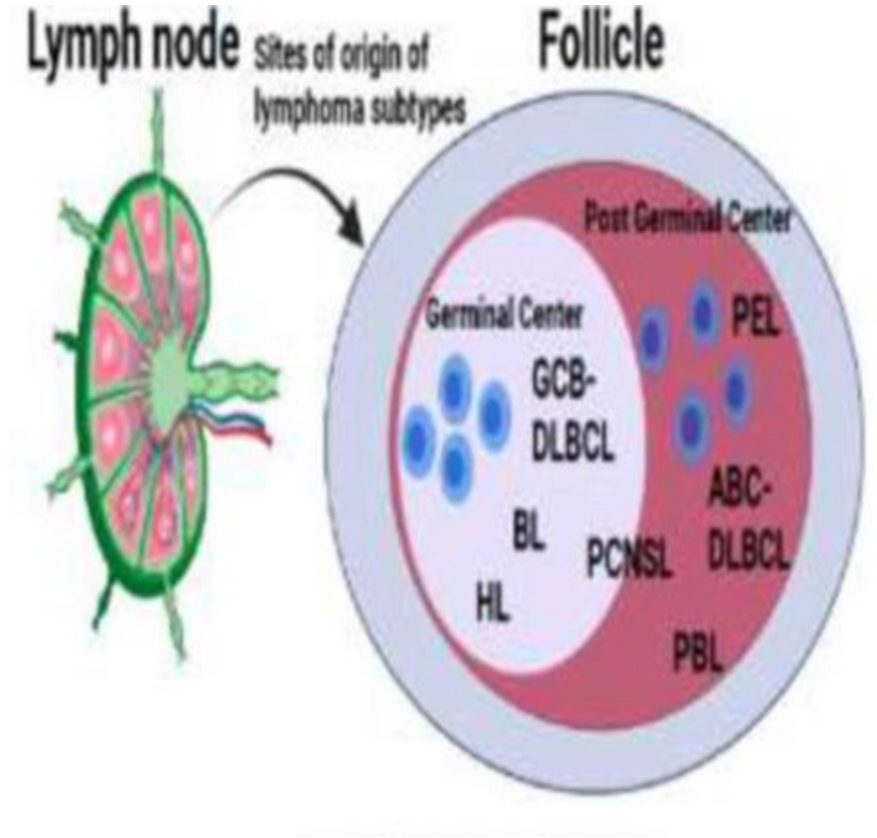
Berhan, Ayenew, Biruk Bayleyegn, and Zegeye Getaneh. "HIV/AIDS associated lymphoma." *Blood and lymphatic cancer: targets and therapy* (2022): 31-45.

Lurain K, Ramaswami R, Yarchoan R. HIV ile ilişkili lenfomalarda virüslerin rolü. *Semin Hematol.* 2022;59(4):183-191. doi:10.1053/j.seminhematol.2022.11.002

B hücre kökeni	İlişkili lenfoma tipleri
Germinal merkez B hücreleri	Hodgkin lenfoma, Burkitt lenfoma, germinal merkez tipi DLBCL
Post-germinal merkez / plazma hücresi yönünde farklılaşan B hücreleri	Aktive B hücresi tipi DLBCL, plazmablastik lenfoma, primer efüzyon lenfoması

- **PCNSL:** En ağır immünsüpresyonda, genellikle **çok düşük CD4** düzeylerinde görülür.
- **ABC-DLBCL, PBL ve PEL:** Genellikle **CD4 <200 hücre/μL** ile ilişkilidir.
- **BL, GCB-DLBCL ve Hodgkin lenfoma:** Daha çok **CD4 düzeyi görece korunmuş** hastalarda görülür

HIV ile İlişkili Lenfomaların Özellikleri

Alt tip	İmmüfenotip (özet)	EBV / KSHV	EBV latensi	CD4 / immünsüpresyon	ART sonrası sıklık	Prognoz
HL	CD20-, CD30+, CD15+, MUM1/IRF4+	EBV %100	II	Korunmuş	Artmış	Daha iyi
BL	CD20+, CD10+, BCL6+, MUM1/IRF4-	EBV %30–60	I	Korunmuş	Artmış	Daha iyi
GCB-DLBCL	CD20+, CD10+, BCL6+, MUM1/IRF4-	EBV %30	Bilinmiyor	Korunmuş	Azalmış	Daha iyi
PCNSL	CD20+; değişken fenotip, ABC-DLBCL benzeri	EBV %100	II/III	Çok düşük	Azalmış	Daha kötü
ABC-DLBCL	CD20+, CD10-, BCL6-, MUM1/IRF4+	EBV %90	II/III	Düşük	Azalmış	Daha kötü
PBL	CD20-, CD138+, CD30+/-, MYC+ (~%60), MUM1/IRF4+	EBV %70–80	0/I	Düşük	Artmış	Daha kötü
PEL	CD20-, CD138+, CD38+, CD30+/-, MUM1/IRF4+	KSHV %100, EBV %80	I	Düşük	Artmış	Daha kötü

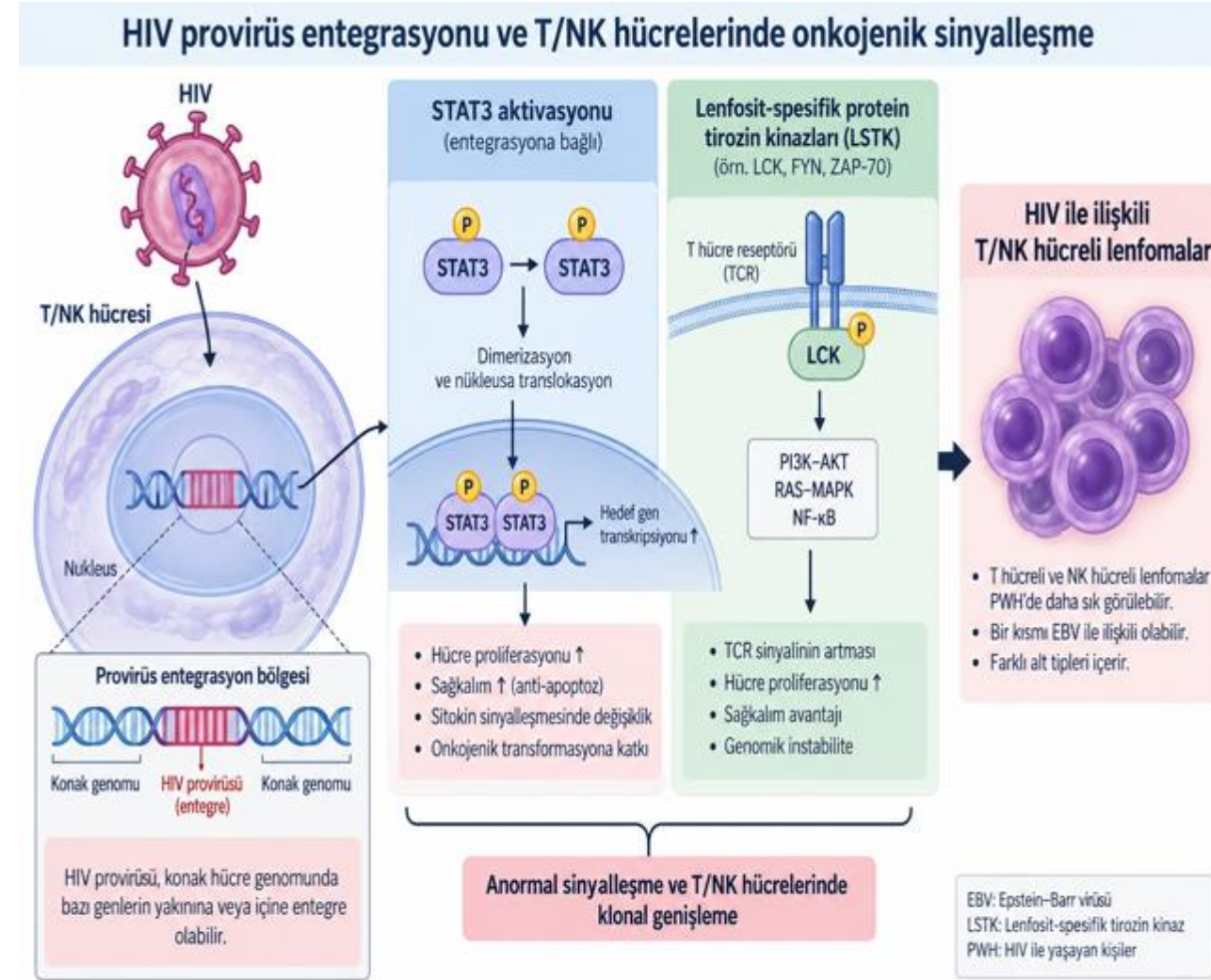
Açıklama

- HIV ile ilişkili lenfomalar; BL, GCB-DLBCL, ABC-DLBCL, PCNSL, PBL, PEL ve klasik Hodgkin lenfomayı (HL) içerir.
- İmmünsüpresyon düzeyi alt tiplerin gelişiminde etkilidir; özellikle PCNSL, PBL ve PEL daha belirgin immünsüpresyonla ilişkilidir.
- EBV ve KSHV patogeneizde önemli rol oynar; EBV latensi paterni biyolojik davranışı etkileyebilir.

Kısaltmalar

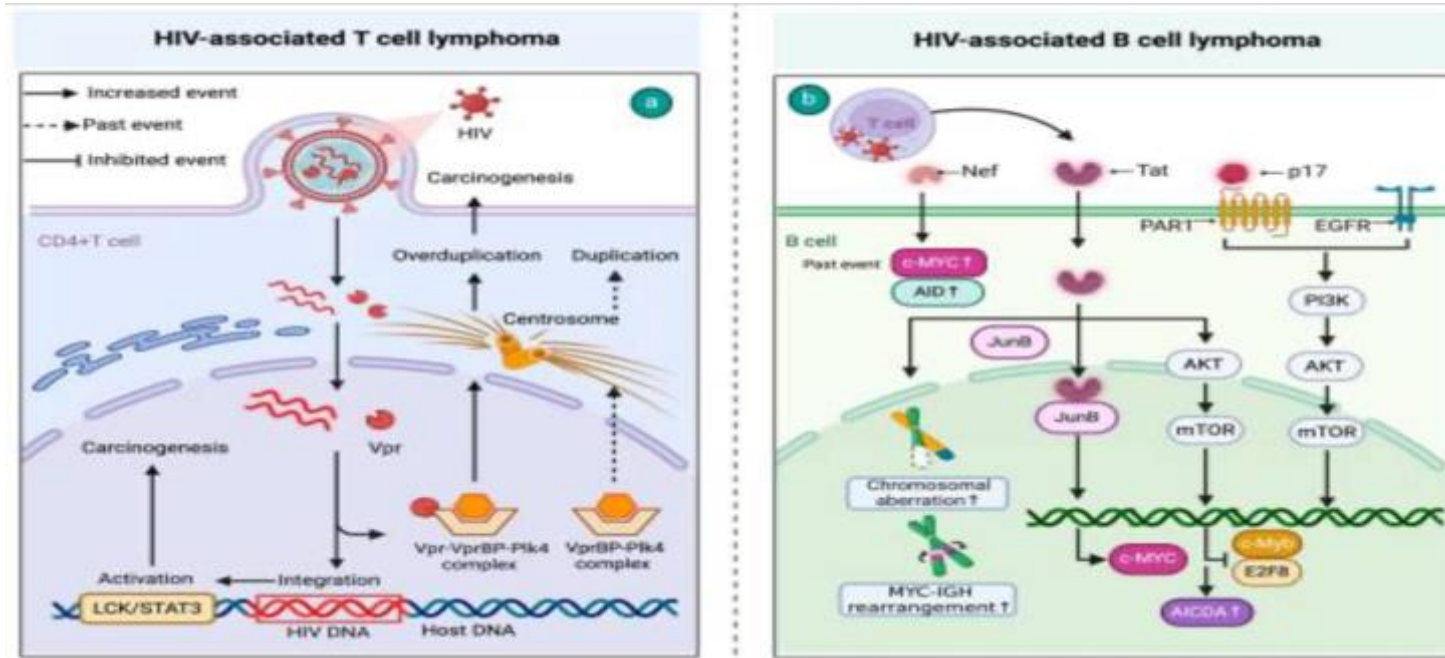
HL: Hodgkin lenfoma; **BL:** Burkitt lenfoma; **PCNSL:** primer santral sinir sistemi lenfoması; **PBL:** plazmablastik lenfoma; **PEL:** primer efüzyon lenfoması; **ART:** antiretroviral tedavi.

- **T hücreli ve NK hücreli lenfomalar**, HIV ile yaşayan kişilerde daha sık görülebilir.
- Bu lenfomaların bir kısmı **EBV ile ilişkili** olabilir.
- HIV provirüsünün bazı hücresel genlere entegrasyonu, özellikle **STAT3** ve **lenfosit-spesifik protein tirozin kinazı** gibi sinyal yolaklarını etkileyebilir.
- Bu mekanizma, bazı **HIV ile ilişkili T hücreli lenfomaların gelişimine** katkıda bulunabilir.

Patogenezi 1

- HIV ile ilişkili hematolojik malignitelerin patogenezi çok faktörlüdür.
- HIV, lenfoma riskini artırır ancak **lenfoma hücrelerini doğrudan enfekte etmez**.
- HIV'in lenfomagenezdeki temel etkisi; immünoşüpresyon yoluyla malign hücrelere karşı bağışıklık yanıtını zayıflatmasıdır.
- HIV'in Tat (Trans-Activator of Transcription) proteininin onkojenik etkileri ve bazı p17 varyantlarının lenfoma gelişimiyle ilişkisi gösterilmiştir.

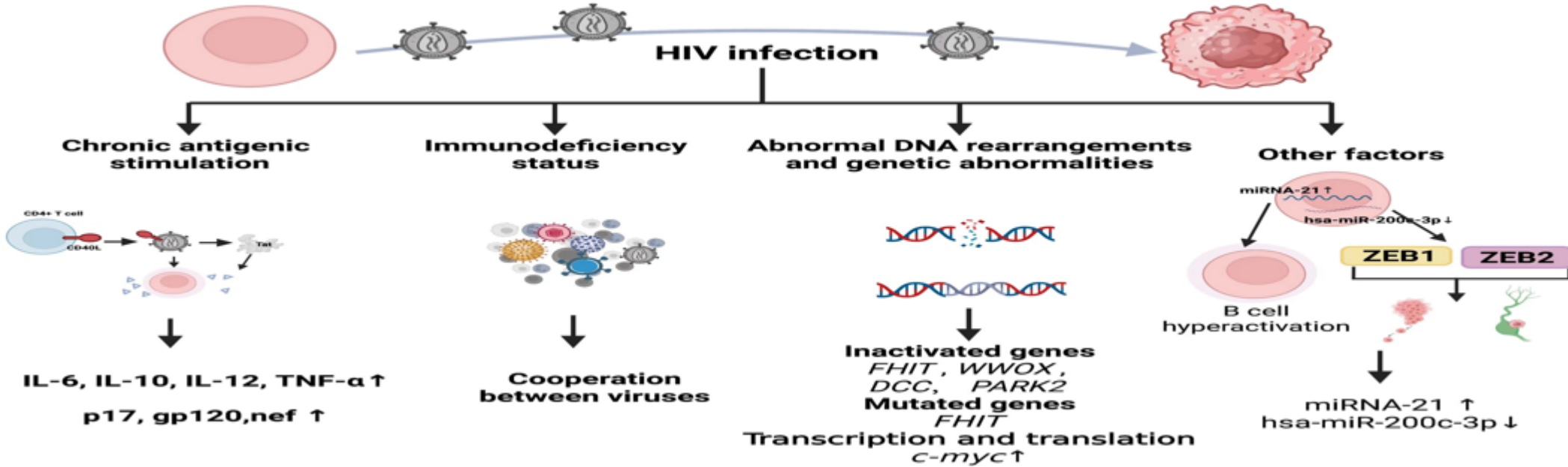
Re, Alessandro, Chiara Cattaneo, and Giuseppe Rossi. "HIV and lymphoma: from epidemiology to clinical management." *Mediterranean journal of hematology and infectious diseases* 11.1 (2019): e2019004.

Carbone, A., Vaccher, E., & Gloghini, A. (2022). Hematologic cancers in individuals infected by HIV. *Blood, The Journal of the American Society of Hematology*, 139(7), 995-1012

Lurain K, Ramaswami R, Yarchoan R. HIV ile ilişkili lenfomalarda virüslerin rolü. *Semin Hematol.* 2022;59(4):183-191. doi:10.1053/j.seminhematol.2022.11.002

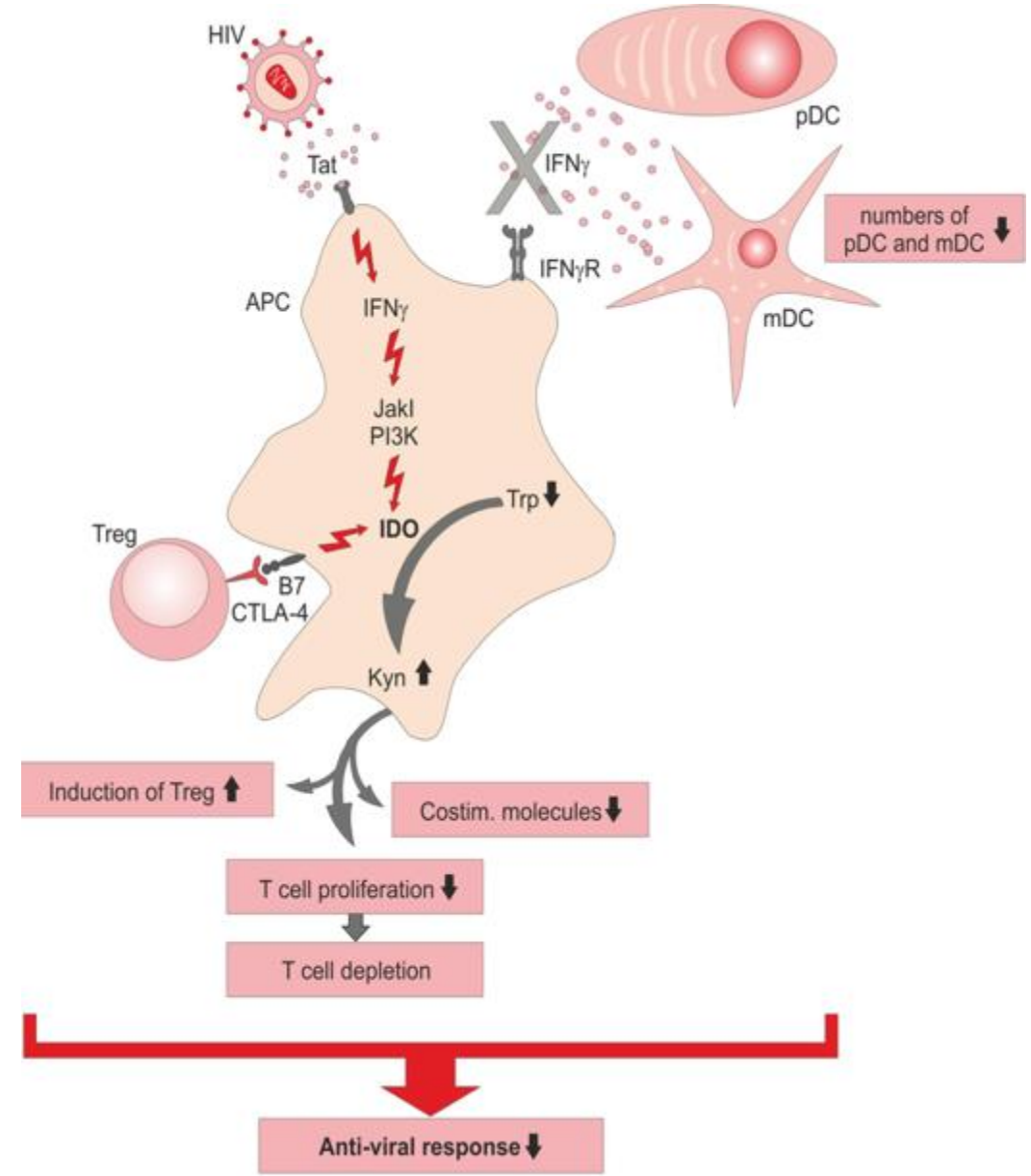
Patogenez 1

- **Tat**; DNA hasarı ve reaktif oksijen türlerini artırabilir, ayrıca IL-6 ve IL-10 üretimini uyarabilir.
- **DNA onarım mekanizmalarını ve anjiyogenezi** etkileyerek tümör gelişimini destekleyebilir.
- Tat'a bağlı DNA hasarı, özellikle Burkitt lenfomada önemli olan **MYC translokasyonunu** kolaylaştırabilir.
- Bu süreçler birlikte **lenfomagenezi destekleyebilir**.

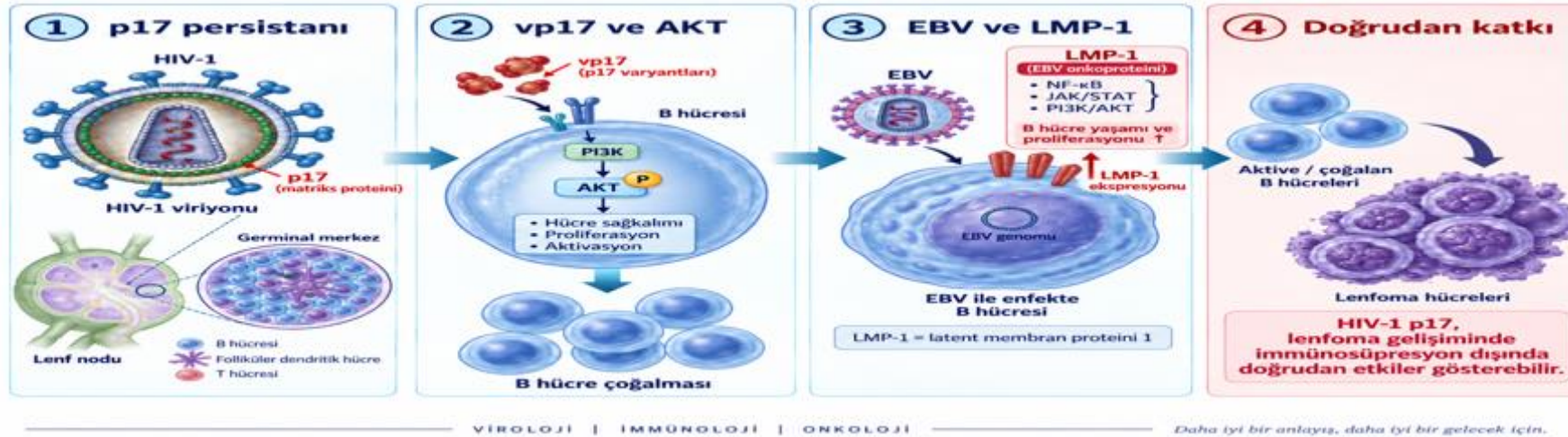
Patogenez 1

- **HIV'in Tat ve Nef proteinleri, IDO (indolamin 2,3-dioksijenaz) aktivitesini artırır.**
- Artmış IDO aktivitesi, **bağışıklık yanıtını baskılar.**
- Th17 hücreleri azalır, düzenleyici T hücreleri (Treg) artar.
- CD8+ T hücrelerinin çoğalması ve antitümör yanıtı azalır.
- Sonuçta tümör hücrelerinin bağışıklıktan kaçışı kolaylaşır ve lenfoma gelişimine katkıda bulunabilir.

Patogenez 1

- ART ile viral replikasyon baskılsa da, **gp120** ve **p17** gibi HIV proteinleri lenfoid dokuda kalıcı olabilir
- Bazı **p17 varyantları (vp17)**, Akt sinyal yolunu aktive ederek B hücre proliferasyonu ve dönüşümünü destekleyebilir.
- **p17 ile EBV arasındaki etkileşim**, lenfomagenezi güçlendirebilir.
- **vp17 CXCR2'ye bağlanması**, EBV'nin onkojenik proteini **LMP-1** ekspresyonunu artırabilir.

Patogenez 2

Lenfomagenezde EBV ve KSHV'nin Rolü

- **EBV ve KSHV**, latent ve litik dönemler gösterebilir.
- B hücrelerini enfekte ettikten sonra viral DNA **çekirdeğe taşınır**.
- Viral genom burada **dairesel epizom** halinde kalır.
- **EBV'de EBNA-1, KSHV'de LANA** viral genomun konak kromozomlarına bağlanmasını sağlar.
- Böylece virüs, hücre içinde **uzun süre latent kalabilir**.

Lenfomagenezde EBV ve KSHV'nin Rolü

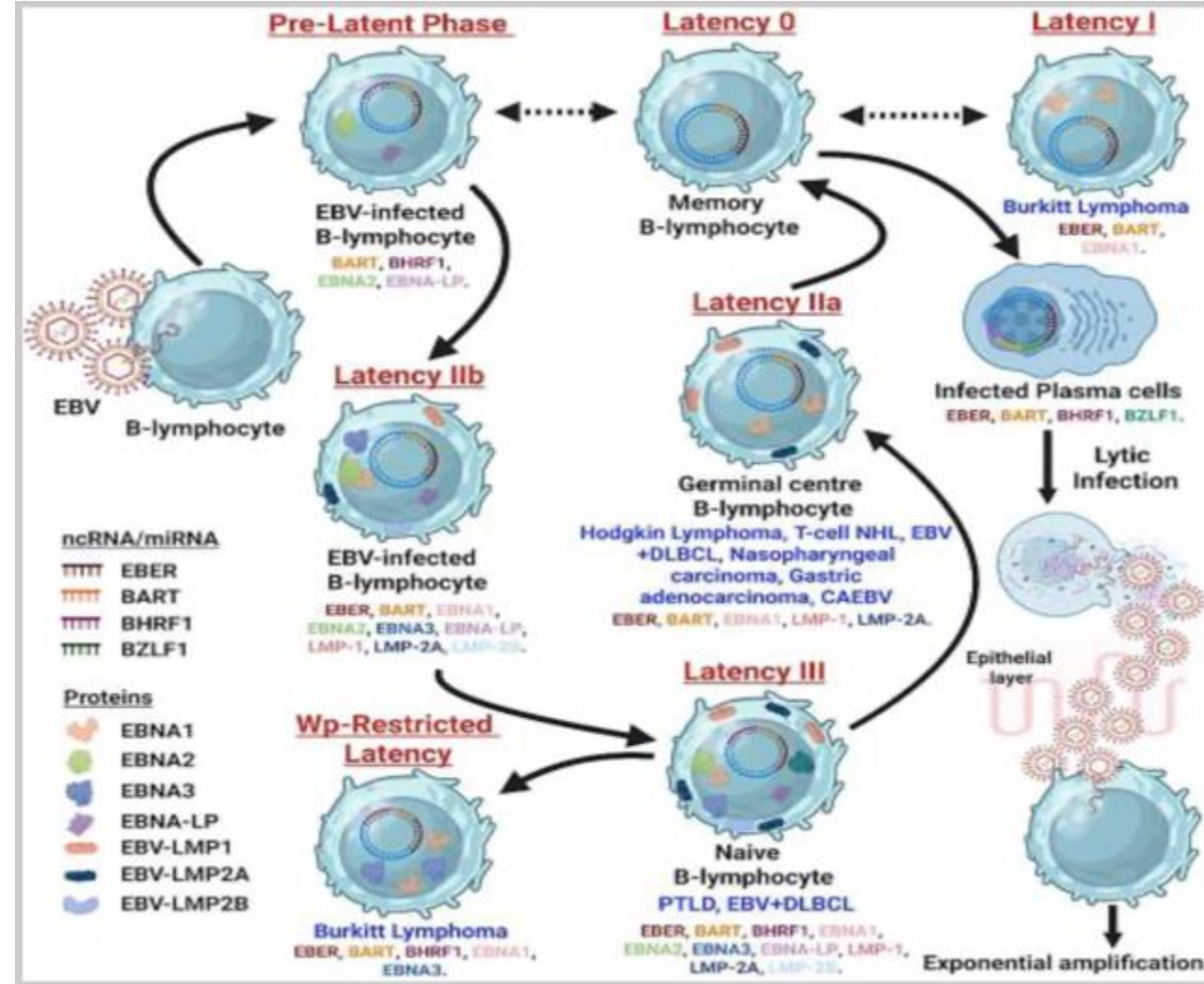
- **EBV**
- Epstein-Barr virüsü (EBV/HHV-4), çift sarmallı bir DNA virüsüdür.
- Herpesviridae ailesinin Gammaherpesvirinae alt grubunda yer alır.
- Genellikle tükürük yoluyla bulaşır.
- Başlıca B lenfositlerini enfekte eder ve yaşam boyu süren **latent enfeksiyon** oluşturur.
- Virüs çoğunlukla hafıza B hücrelerinde sessiz kalır.
- Uygun koşullarda yeniden aktive olarak litik çoğalma ve viral yayılımı yol açabilir.

- *Datta, S., Gogia, A., & Mallick, S. (2025). Epstein-Barr virus-associated lymphomas: biology, molecular genomics and precision oncology. Frontiers in Oncology, 15, 1677060*

Lenfomagenezde EBV ve KSHV'nin Rolü

- Virüs B lenfositte farklı latens programlarına geçebilir.
- B hücresinin farklılaşma aşamasına göre farklı viral genler ifade edilir.
- Bu farklı gen ekspresyonları, farklı lenfoma ve EBV ilişkili hastalıklarla bağlantılıdır.

- Datta, S., Gogia, A., & Mallick, S. (2025). Epstein-Barr virus-associated lymphomas: biology, molecular genomics and precision oncology. *Frontiers in Oncology*, 15, 1677060

EBV gen ürünleri ve lenfomagenezdeki başlıca etkileri

Virüs	Gen ürünü	Lenfomagenezdeki başlıca etkileri
EBV	LMP-1	• Anti-apoptotik proteinlerin ekspresyonunu artırır • BCL-2 ve A20 ekspresyonunu artırır • NF-κB ve JAK/STAT yollarını aktive eder
EBV	LMP-2A	• B hücresi reseptör sinyalini taklit eder • PI3K/AKT/mTOR yolunu aktive eder • MHC-I aşağı regülasyonunu indükleyebilir
EBV	EBNA-1	• c-MYC ile etkileşebilir • Latent enfeksiyonun sürmesine katkı sağlar • Hücresel mutasyonların gelişimini destekleyebilir
EBV	EBNA-2	• PD-L1 ekspresyonunu artırabilir • EBNA-LP ile birlikte siklin D2'yi aktive eder
EBV	EBNA-3	• Konak gen transkripsiyonunu düzenler • p53 aracılı apoptozu değiştirebilir • pRb, c-MYC ve Cyclin D1 üzerinden hücre döngüsü düzensizliğine katkı sağlar
EBV	EBNA-LP	• EBNA-2 ile birlikte siklin D2 aktivasyonuna katkı sağlar
EBV	BART miRNA'ları	• Doğuştan ve adaptif bağışıklığı baskılayabilir • Tümörle ilişkili makrofajları modüle edebilir • IL-12'yi ve CD4⁺ T hücre farklılaşmasını baskılayabilir
EBV	BHRF1 miRNA'ları	• Bağışıklık yanıtının baskılanmasına katkı sağlayabilir • IL-12 ve CD4⁺ T hücre farklılaşmasını baskılayabilir

Kısaltmalar

LMP : Latent membrane protein
EBNA : Epstein-Barr nuclear antigen
BART : BamHI-A rightward transcripts
BHRF1 : BamHI-H rightward frame 1
miRNA : microRNA
NF-κB : Nuclear factor kappa B
JAK/STAT : Janus kinase / signal transducer and activator of transcription

PI3K : Phosphoinositide 3-kinase
AKT : Protein kinase B
mTOR : Mechanistic target of rapamycin
MHC-I : Major histocompatibility complex class I
PD-L1 : Programmed death-ligand 1
pRb : Retinoblastoma protein
IL-12 : Interlökin-12

Özet tablo; mekanizmalar seçilmiş örnek etkileri göstermektedir.

KSVH

KSHV gen ürünleri ve lenfomagenezdeki başlıca etkileri

Virüs	Gen ürünü	Lenfomagenezdeki başlıca etkileri
KSHV	LANA	- p53 ve Rb'yi baskılar. - Hücre döngüsü kontrolünü bozar.
KSHV	vFLIP	- NF-κB sinyal yolunu aktive eder. - c-MYC ile etkileşebilir; hücre sağkalımını destekler.
KSHV	vIL-6	- JAK/STAT ve PI3K/AKT yollarını aktive eder. - Otokrin ve parakrin etkiyle B hücresi çoğalmasını artırır.
KSHV	v-siklin	- CDK6'yı aktive eder. - Hücre döngüsü ilerlemesini ve hücre büyümesini destekler.

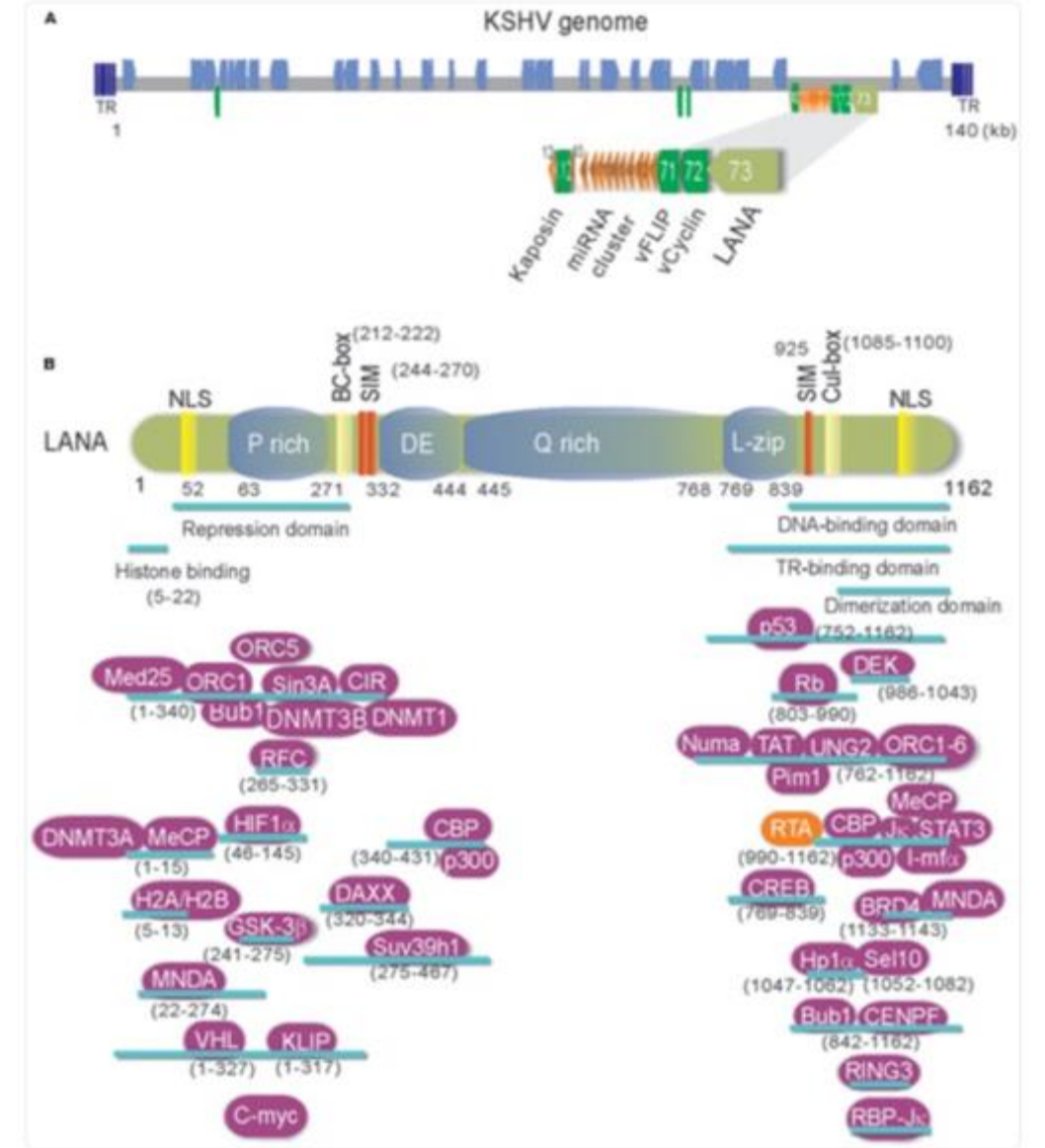
Kısaltmalar

KSHV : Kaposi sarcoma-associated herpesvirus (HHV-8)
LANA : Latency-associated nuclear antigen
vFLIP : Viral FLICE-inhibitory protein
vIL-6 : Viral interleukin-6
v-Cyclin : Viral cyclin
NF-κB : Nuclear factor kappa B
c-MYC : Cellular MYC proto-oncogene

JAK : Janus kinase
STAT : Signal transducer and activator of transcription
PI3K : Phosphoinositide 3-kinase
AKT : Protein kinase B
CDK6 : Cyclin-dependent kinase 6
Rb : Retinoblastoma protein
p53 (TP53) : Tumor protein p53

KSHV

- **KSHV'nin iki enfeksiyon fazı vardır:** latent dönem ve litik replikasyon.
- **Latent dönemde** yalnızca sınırlı sayıda viral gen eksprese edilir; **LANA (ORF73), v-Cyclin (ORF72), vFLIP (ORF71) ve Kaposin (K12)**'dir.
- **LANA**, işlev olarak EBV'nin **EBNA-1** proteinine benzer.
- Bu ürünler, hücre sağkalımı, proliferasyonu ve immün kaçışı destekleyebilir

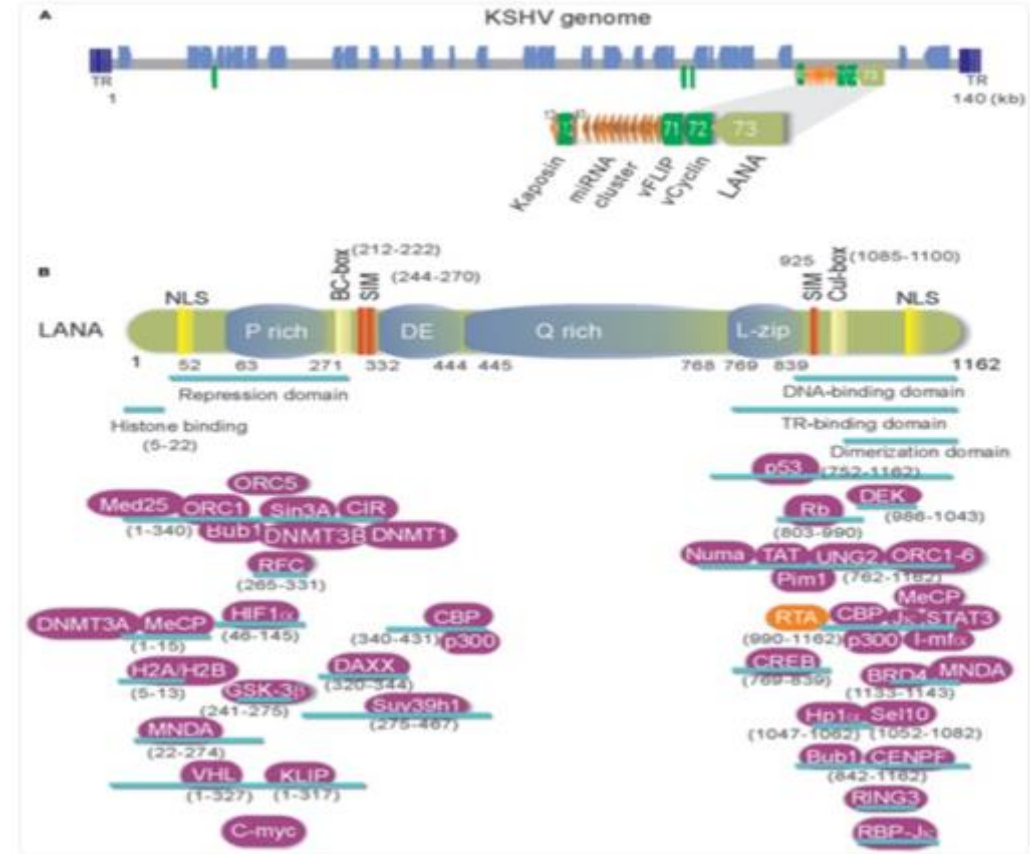

KSHV

- HIV’de sitokinler veya bazı kimyasal uyarılar, KSHV’yi latent dönemden **litik faza** geçirebilir.
- Litik fazda viral gen ekspresyonu artar ve **yeni enfeksiyöz virionlar** üretilir.
- Sonuç olarak lenfomageneze katkıda bulunan sinyal yollarını aktif hale geçer.

Wei F, Gan J, Wang C, Zhu C, Cai Q. Cell Cycle Regulatory Functions of the KSHV Oncoprotein LANA. *Front Microbiol.* 2016;7:334. Published 2016 Mar 30. doi:10.3389/fmicb.2016.00334

Lurain K, Ramaswami R, Yarchoan R. HIV ile ilişkili lenfomalarda virüslerin rolü. *Semin Hematol.* 2022;59(4):183-191. doi:10.1053/j.seminhematol.2022.11.002

- KSHV, EBV'yi kısmen aktif hale getirebilir.
- Bu kısmi aktivasyonda EBV bazı tümör yapıcı proteinleri üretir ama hücre hemen ölmez.
- Böylece enfekte hücre yaşamaya devam eder ve **lenfoma gelişimi kolaylaşabilir**.
- Buna karşılık EBV tamamen litik faza girerse hücre parçalanır ve ortadan kaldırılır; bu nedenle tümör gelişimi daha az olabilir.

HIV ile ilişkili Lenfomaların Özellikleri

Alt tip	İmmüfenotip (özet)	EBV / KSHV	EBV latensi	CD4 / immünsüpresyon	ART sonrası sıklık	Prognoz
HL	CD20-, CD30+, CD15+, MUM1/IRF4+	EBV %100	II	Korunmuş	Artmış	Daha iyi
BL	CD20+, CD10+, BCL6+, MUM1/IRF4-	EBV %30-60	I	Korunmuş	Artmış	Daha iyi
GCB-DLBCL	CD20+, CD10+, BCL6+, MUM1/IRF4-	EBV %30	Bilinmiyor	Korunmuş	Azalmış	Daha iyi
PCNSL	CD20+; değişken fenotip, ABC-DLBCL benzeri	EBV %100	II/III	Çok düşük	Azalmış	Daha kötü
ABC-DLBCL	CD20+, CD10-, BCL6-, MUM1/IRF4+	EBV %90	II/III	Düşük	Azalmış	Daha kötü
PBL	CD20-, CD138+, CD30+/-, MYC+ (~%60), MUM1/IRF4+	EBV %70-80	0/I	Düşük	Artmış	Daha kötü
PEL	CD20-, CD138+, CD38+, CD30+/-, MUM1/IRF4+	KSHV %100, EBV %80	I	Düşük	Artmış	Daha kötü

Açıklama

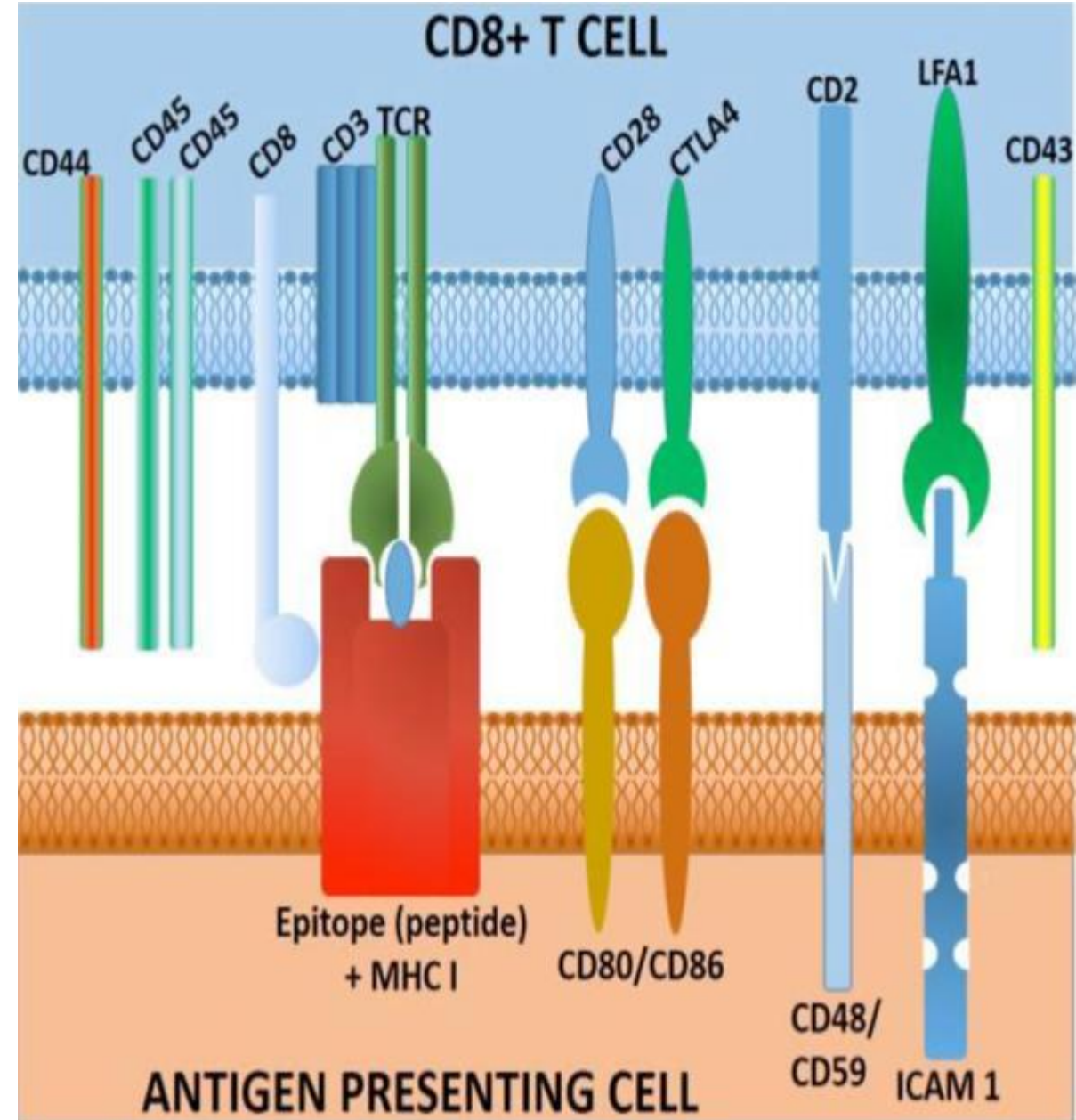
- HIV ile ilişkili lenfomalar; BL, GCB-DLBCL, ABC-DLBCL, PCNSL, PBL, PEL ve klasik Hodgkin lenfomayı (HL) içerir.
- İmmünsüpresyon düzeyi alt tiplerin gelişiminde etkilidir; özellikle PCNSL, PBL ve PEL daha belirgin immünsüpresyonla ilişkilidir.
- EBV ve KSHV patogeneizde önemli rol oynar; EBV latensi paterni biyolojik davranışı etkileyebilir.

Kısaltmalar

HL: Hodgkin lenfoma; BL: Burkitt lenfoma; PCNSL: primer santral sinir sistemi lenfoması; PBL: plazmablastik lenfoma; PEL: primer efüzyon lenfoması; ART: antiretroviral tedavi.

- **HIV, T ve NK hücre işlevini bozarak** EBV/KSHV ile enfekte B hücrelerinin kontrolünü azaltır.
- **EBV ve KSHV**, B hücrelerinde **MHC-I** (Major Histocompatibility Complex class I), **ICAM-1** (Intercellular Adhesion Molecule-1) ve **CD86** gibi tanınma moleküllerini azaltır.
- **MHC-I azalması**, CD8+ T hücrelerinin enfekte hücreleri tanımasını zorlaştırır.
- **ICAM-1 azalması**, immün hücrelerin hedef hücreye bağlanmasını azaltır.
- **CD86 azalması**, T hücre aktivasyonunu zayıflatır
- Viral proteinler ve miRNA'lar, **NK hücrelerinin tanımasını da azaltabilir.**
- Böylece HIV'e bağlı immün baskılanma ile viral immün kaçış birlikte lenfomagenezi kolaylaştırır.

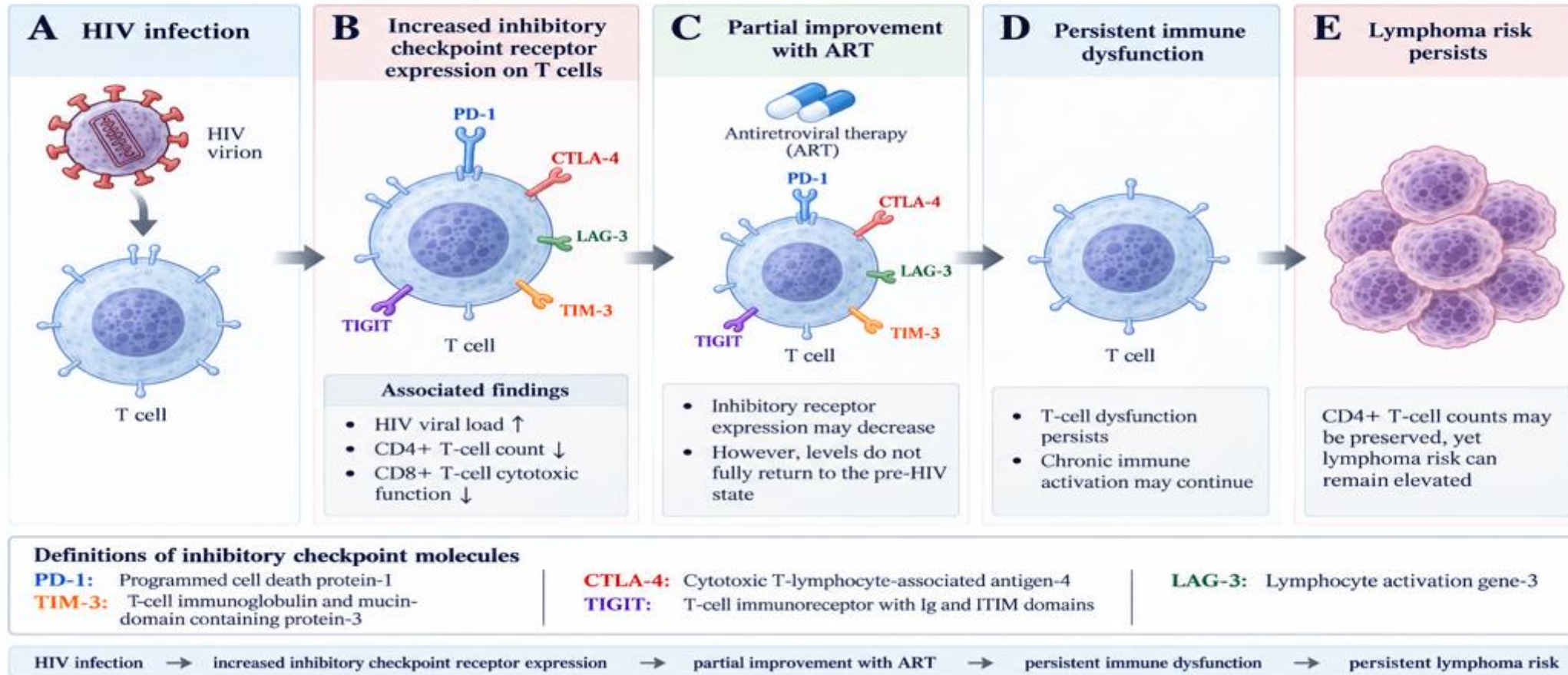
Lurain K, Ramaswami R, Yarchoan R. HIV ile ilişkili lenfomalarda virüslerin rolü. Semin Hematol. 2022;59(4):183-191. doi:10.1053/j.seminhematol.2022.11.002

Patogenezi 3

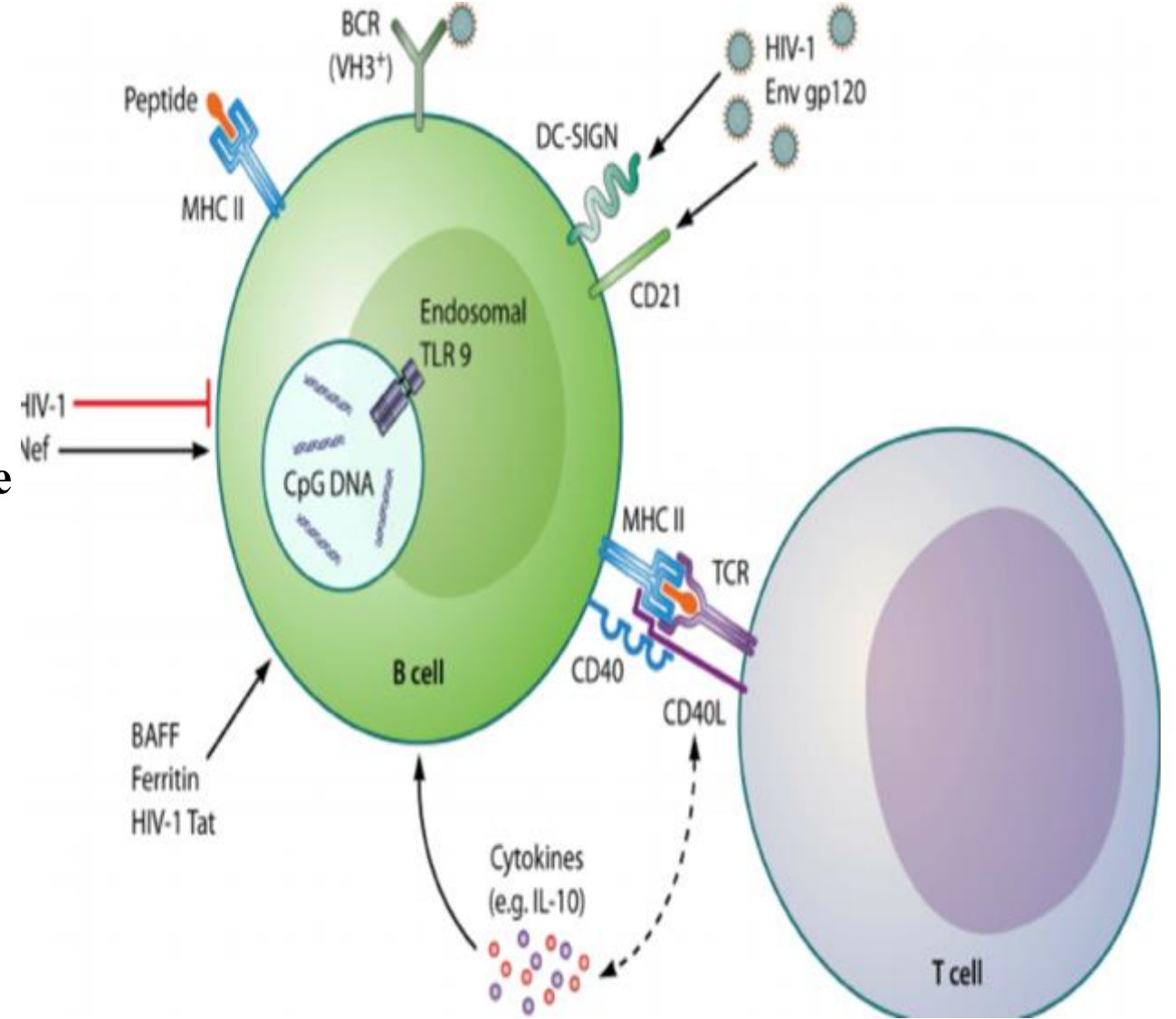
Figure 1. Persistent immune dysfunction and lymphoma risk in HIV

Increased expression of inhibitory immune checkpoint receptors, partial improvement with antiretroviral therapy, but persistent immune dysfunction and sustained lymphoma risk

Patogenezi 4

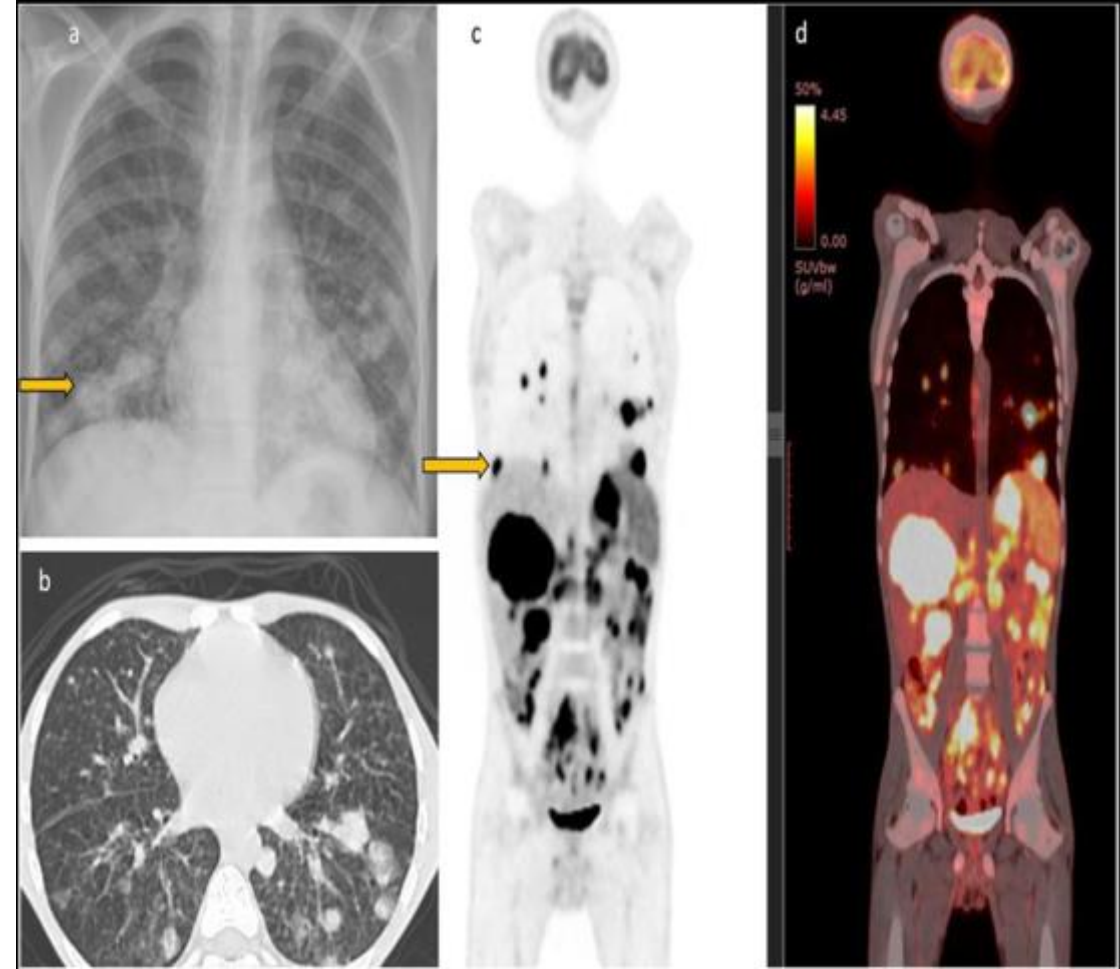
- HIV, enfekte T hücrelerinden tomurcuklanırken **CD40L taşıyabilir** ve B hücrelerini doğrudan aktive edebilir.
- CD40L–CD40 sinyal bozukluğu, CD4+ T hücresi ile B hücresi arasındaki etkileşimi bozar.
- Bu aktivasyon, **AID (activation-induced cytidine deaminase)** ekspresyonunu artırarak **somatik hipermutasyonu** güçlendirebilir.
- HIV'in **gp120 glikoproteini** de B hücreleriyle doğrudan etkileşerek AID ekspresyonunu artırabilir.
- Sonuçta **immünoglobulin sınıf değişimi** ve **somatik hipermutasyon artar**;
- Süre sonu B hücrelerinde genetik instabiliteye ve lenfomageneze katkıda bulunabilir.

Tanı

- Evrelemede **biyopsi sonucu ile kontrastlı BT** ve özellikle ektranodal hastalığın değerlendirilmesinde **FDG-PET/BT** kullanılır.
- HIV’de **reaktif lenfoid hiperplazi** ve kontrolsüz viral replikasyon, PET/BT’de **yanlış pozitif FDG tutulumu** oluşturabilir.
- Bu nedenle ara dönem ve tedavi sonu PET/BT bulguları dikkatle yorumlanmalı; şüpheli lezyonlarda **biyopsi** düşünülmelidir.
- **MSS lenfomasında MRG** tercih edilen görüntüleme yöntemidir.
- **Toksoplazmoz gibi fırsatçı enfeksiyonlar MSS lenfomasını taklit edebilir**; kesin tanıda biyopsi altın standarttır.
- Tedavi yanıtı, HIV-negatif lenfoma hastalarıyla aynı kriterlere göre değerlendirilir.

Hübel, Kai, et al. "Human immunodeficiency virus-associated Lymphomas: EHA–ESMO Clinical Practice Guideline for diagnosis, treatment and follow-up." *HemaSphere* 8.9 (2024): e150.

HIV-DLBCL: PET/BT’de yaygın nodal ve ektranodal tutulum gösteren AIDS ilişkili DLBCL

Tanı

- **Lenfoma tanısı için tercihen eksizyonel biyopsi yapılır.**
- Tanıda **immünohistokimyal boyamlar** ve gerektiğinde **moleküler yöntemler** kullanılır.
- Tümör dokusundan biyopsi alınamayan durumlarda **sitoloji ve akış sitometrisi** ile tanı desteklenmelidir.

Hübel K, Bower M, Aurer I, et al. Human immunodeficiency virus-associated Lymphomas: EHA-ESMO Clinical Practice Guideline for diagnosis, treatment and follow-up. *Hemasphere*. 2024;8(9):e150. Published 2024 Sep 3. doi:10.1002/hem3.150

HIV ile ilişkili lenfomalarda tedavi yaklaşımı

Standart tedavi

Tedavi yaklaşımı genel olarak HIV negatif hastalardaki yaklaşımlara benzer.

Nüks / refrakter hastalık

Uygun hastalarda kök hücre nakli uygulanabilir.

ART + antineoplastik tedavi

Birlikte kullanım, tedavi sonuçlarını ve uzun dönem sağkalımı iyileştirmiştir.

Gelecekteki yaklaşımlar

Viral onkogenleri hedefleyen immünoterapik ve onkolitik tedaviler önem taşımaktadır.

Noy, Ariela. "Optimizing treatment of HIV-associated lymphoma." *Blood, The Journal of the American Society of Hematology* 134.17 (2019): 1385-1394.

Carbone, A., Vaccher, E., & Gloghini, A. (2022). Hematologic cancers in individuals infected by HIV. *Blood, The Journal of the American Society of Hematology*, 139(7), 995-1012

cART–kemoterapi etkileşimleri ve ortak toksisiteler

Ortak yan etkiler

HIV ilaçları ile kemoterapi ajanlarının bazı yan etkileri örtüşebilir.

Başlıca ortak toksisiteler

- Hepatotoksisite
- Nefrotoksisite
- Miyelosüpresyon
- Periferik nöropati

Metabolik etkileşim

Birçok HIV ilacı ve kemoterapi ajanı sitokrom P450 (CYP) sistemi üzerinden metabolize edilir.

Klinik sonuç

cART–kemoterapi etkileşimleri, ilaç düzeylerini değiştirerek toksisite artışına veya tedavi etkinliğinde azalmaya yol açabilir.

HIV ile ilişkili lenfomalarda tedavi planlaması

Başlık	Açıklama
Tedavi amacı	Amaç, immün düzelmeyi desteklemek ve uzun dönem hastalık kontrolünü sağlamaktır.
İlaç etkileşimleri	Antineoplastik tedavi, cART ve destek ilaçları arasındaki olası ilaç-ilaç (DDI) etkileşimleri tedavi öncesinde dikkatle değerlendirilmelidir.
Tedavi planı	HIV seronegatif bireylerde olduğu gibi, tedavi hastalığın alt tipine ve evresine bağlı olarak planlanır.
Tedavinin modifikasyonu	Tedavi, CD4 T lenfosit sayısı ile belirlenen immün baskılanmanın derecesine göre modifiye edilir.

Tedavi

- **CD20 pozitif HIV ile ilişkili lenfomalarda,** kemoterapiye genellikle **rituksimab** eklenir.
- **CHOP**, siklofosfamid, doksorubisin, vinkristin ve prednizondan oluşur.
- **EPOCH**, CHOP benzeri ajanlara etoposid eklenen ve bazı ilaçların sürekli infüzyonla verildiği bir rejimdir.
- **1500'den fazla hastayı içeren havuzlanmış analizde,** EPOCH temelli tedaviler CHOP'a göre **daha iyi sağkalımla ilişkilendirilmiştir.**
- .

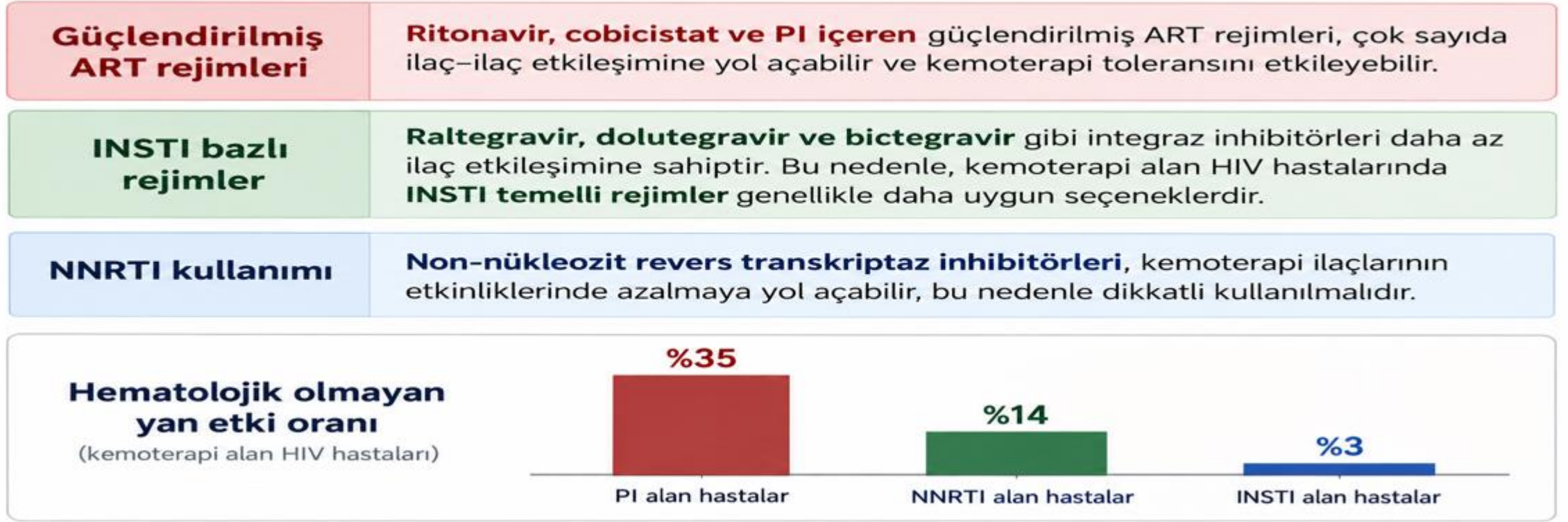

HIV ile ilişkili Lenfomaların Özellikleri ve Tercih Edilen İlk Basamak Tedaviler

Lenfoma alt tipi	EBV+	KSHV+	EBV latensi paterni	CD4+ T hücre düzeyi	Tercih edilen ilk basamak tedavi
ABC-DLBCL	90%	-	II/III	Düşük	DA-EPOCH-R
GCB-DLBCL	30%	-	-	Korunmuş	DA-EPOCH-R
BL	30-60%	-	I	Korunmuş	DA-EPOCH-R veya modifiye R-CODOX-M-IVAC
PBL	70-80%	-	0/I	Düşük	DA-EPOCH
PEL	80-90%	100%	I	Düşük	DA-EPOCH (eşlik eden MCD varsa R eklenir)
KSHV-LCL	-	100%	-	Düşük	DA-EPOCH (eşlik eden MCD varsa R eklenir)
PCNSL	100%	-	II/III	Çok düşük	Yüksek doz MTX ± R
HL	100%	-	II	Korunmuş	A-AVD veya ABVD

Kısaltmalar:

A-AVD	: brentuksimab vedotin, doksorubisin, vinblastin, dakarbazin
ABVD	: doksorubisin, bleomisin, vinblastin, dakarbazin
CODOX-M-IVAC	: siklofosfamid, vinkristin, doksorubisin, metotreksat; ardından ifosfamid, etoposid ve yüksek doz sitarabin
DA-EPOCH	: doz ayarlı etoposid, vinkristin, doksorubisin, siklofosfamid ve prednizon
HD-MTX	: yüksek doz metotreksat
MCD	: multisentrik Castleman hastalığı
R	: rituksimab

Dolcetti, Riccardo et al. “Lymphoproliferations in People Living with HIV: Oncogenic Pathways, Diagnostic Challenges, and New Therapeutic Opportunities.” *Cancers* vol. 17,13 2088. 22 Jun. 2025, doi:10.3390/cancers17132088

Torres HA, Mulanovich V. Management of HIV infection in patients with cancer receiving chemotherapy. *Clin Infect Dis*. 2014;59(1):106-114. doi:10.1093/cid/ciu174

İlaç / Grup	Etkileşim Mekanizması	Artış Gösteren Toksisiteler
Proteaz inhibitörleri (PI) (ritonavir/cobicistat)	CYP3A4'ü inhibe ederek bazı kemoterapötiklerin düzeyini artırır.	Kemoterapiye bağlı hematolojik ve non-hematolojik toksisite riski artabilir.
Vinkristin / Vinblastin	CYP3A4 ve P-glikoprotein üzerinden metabolize edilir. PI'lar bu yolları inhibe eder.	Periferik ve otonom nöropati, paralitik ileus, mielosüpresyon.
Etoposid	CYP3A4 ile metabolize edilir. PI'lar düzeyini artırır.	Miyelosüpresyon, mukozit, hepatotoksisite.
Doksorubisin içeren rejimler	Kısmen CYP3A4 üzerinden metabolize edilir. PI'lar düzeyini artırabilir.	Nötropeni/anemi, bulantı, mukozit, hepatik ve kardiyak toksisite.

Bressan, Silvia et al. "Chemotherapy-Induced Hepatotoxicity in HIV Patients." *Cells* vol. 10,11 2871. 25 Oct. 2021, doi:10.3390/cells10112871

Navarro, Jose-Tomas et al. "Hodgkin Lymphoma in People Living with HIV." *Cancers* vol. 13,17 4366. 29 Aug. 2021, doi:10.3390/cancers13174366

CYP indüksiyonu	• NNRTI'lar, PI'lardan farklı olarak bazı CYP enzimlerini indükleyebilir. • Bu durum bazı kemoterapi ilaçlarının daha hızlı metabolize olmasına ve kan düzeyi ile etkinliğinin azalmasına neden olabilir.
Efavirenz	• Uzun yarı ömrü ve ilaç etkileşimleri nedeniyle dikkatli kullanılmalıdır.
Nevirapin	• CYP enzimlerini indükleyerek ilaç etkileşimi riskini artırabilir.
Etravirin	• Daha yeni bir NNRTI'dır; immünosupresanlarla etkileşimi konusunda deneyim sınırlıdır.
Rilpivirin	• CYP3A ile metabolize edilir ancak CYP sistemini indüklemez.

HIV ile ilgili NHL için Güncel Tedavi Stratejileri

- **cART ile rituksimab içeren immünokemoterapi**, HIV ilişkili DLBCL’de güvenli ve etkili olduğu gözlenmiş.
- **Vorinostat (*histone deacetylase inhibitor*) eklenmesi**, DA-R-EPOCH tedavisinin etkinliğini anlamlı olarak artırmadı.
- **MYC pozitifliği**, HIV ilişkili DLBCL’de daha kötü prognozla ilişkili bulundu.

- Dolcetti, Riccardo et al. “Lymphoproliferations in People Living with HIV: Oncogenic Pathways, Diagnostic Challenges, and New Therapeutic Opportunities.” *Cancers* vol. 17,13 2088. 22 Jun. 2025, doi:10.3390/cancers17132088

HIV ile İlgili Hodgkin Lenfoma için Güncel Tedavi Stratejileri

- **ABVD** (doksorubisin, bleomisin, vinblastin, dakarbazin), cART alan hastalarda etkili ve güvenlidir; **CR** (tam yanıt) **%74, 5 yıllık OS** (genel sağkalım) **%81** bildirilmiştir.
- **BEACOPP** (Bleomisin + Etoposid + Doksorubisin (Adriamisin) + Siklofosfamid + Vinkristin (Oncovin) + Prokarbazin + Prednizon/Prednizolon) daha yüksek CR oranı sağlayabilir (**%86**), ancak **toksisitesi daha fazladır**.
- BEACOPP'da **kemik iliği baskılanması, febril nütropeni ve organ toksisiteleri** ön plandadır
- BEACOPP ile sık doz azaltımı/tedavi gecikmesi görülür ve tedavi komplikasyonlarına bağlı ölüm oranı yaklaşık **%6**'dır.

İmmunoterapiler

- HIV ile ilişkili lenfomalarda en çok çalışılan PD-1 inhibitörleri **nivolumab** ve **pembrolizumab**dır
- **Anti-PD-(L)1 tedavileri**, HIV ile yaşayan kişilerde güvenli ve etkili olabilir.
- **Nüks/refrakter Hodgkin lenfomada** anti-PD-1 tedavileri önemli yarar sağlar.
- HIV'de artmış **PD-1 ekspresyonu**, tedavi yanıtını destekleyebilir.
- **EBV/KSHV ilişkili lenfomalar**, viral antijenler nedeniyle anti-PD-(L)1 tedavisine daha duyarlı olabilir.
- Bu ajanların **HIV rezervuarı üzerindeki etkileri** de araştırılmaktadır

Hedefe yönelik tedaviler

- HIV/EBV/KSHV ilişkili onkojenik yolları baskılayabilir.
- **Ibrutinib**: BCR ve **NF-κB** sinyalini inhibe eder; **ABC-DLBCL** için araştırılmaktadır.
- **CDK4/6 inhibitörleri (palbosiklib, ribosiklib, abemasiklib)**: KSHV v-siklin etkisini hedefleyebilir.
- **PI3K/AKT/mTOR inhibitörleri (idelalisib, duvelisib,/capiwasertib/sirolimus/everolimus)**: proliferasyon ve sağkalım sinyallerini baskılar.
- **Lenalidomid/pomalidomid**: **NF-κB**'yi baskılar, **T/NK hücre yanıtını artırır**.
- Bu ajanlar **PEL**'de doğrudan antitümör etki de gösterebilir.

Profilaksi

Enfeksiyon riski	• Lenfoma tedavisi sırasında ve sonrasında, artan enfeksiyon riski ve T hücre azalması nedeniyle fırsatçı enfeksiyonlara karşı profilaksi önemlidir.
İmmünosüpresif tedavide profilaksi	• İmmünosüpresif tedavide, CD4+ sayısından bağımsız olarak PjP ve toksoplazma için kotrimoksazol profilaksisi önerilir.
CD4 <200 hücre/μL	• CD4 <200 hücre/μL: PjP profilaksisi önerilir; HSV/VZV öyküsü varsa asiklovir veya valasiklovir eklenir.
Antifungal profilaksi	• Rutin antifungal profilaksi önerilmez; ancak CD4 <100 hücre/μL, uzun süreli nötropeni veya yüksek doz MTX/Ara-C alanlarda flukonazol düşünülebilir.

EACS Guidelines 2025

Hübel, Kai, et al. "Human immunodeficiency virus-associated Lymphomas: EHA–ESMO Clinical Practice Guideline for diagnosis, treatment and follow-up." HemaSphere 8.9 (2024): e150.

Profilaksi

Ek profilaksi ve ko-enfeksiyon yönetimi

CD4 <100 hücre/μL	CMV açısından izlem önerilir.
>7 gün nötropeni ve mukozit riski	Yoğun kemoterapi alan hastalarda florokinolon profilaksisi önerilir.
HCV ko-enfeksiyonu	DAA tedavisi, ilaç etkileşimleri gözetilerek immünokemoterapi sırasında veya sonrasında uygulanabilir.
HBV reaktivasyonu	HBV reaktivasyonunu önlemek için tenofovir veya entekavir kullanılmalıdır.

Hübel, Kai, et al. "Human immunodeficiency virus-associated Lymphomas: EHA–ESMO Clinical Practice Guideline for diagnosis, treatment and follow-up." *HemaSphere* 8.9 (2024): e150.

Profilaksi

NTM riski	• CD4 <50 hücre/μL'de, tüberküloz dışı mikobakteri (NTM) enfeksiyonu riski artar.
En önemli etken	• NTM içinde en önemli etkenlerden biri Mycobacterium avium complex (MAC)'tir.
Profilaksi gerekliliği	• Etkili ART ile viral baskılanma sağlanıyorsa rutin profilaksi önerilmez.
Viremi varlığında	• Viremi devam ediyorsa profilaksi düşünülebilir.
Profilaksi öncesi	• Profilaksi öncesinde aktif/yaygın MAC enfeksiyonu dışlanmalıdır.
Profilaksi ajanları	• Profilakside azitromisin, klaritromisin veya rifabutin kullanılabilir.

Sonuç

- Tedavi sonrası izlem yalnızca **lenfoma nüksünün değerlendirilmesiyle sınırlı değildir.**
- HIV ile yaşayan lenfoma hastalarında **immün disfonksiyon devam edebilir.**
- **EBV, HHV-8, HPV, HBV/HCV gibi onkojenik enfeksiyonlar** sekonder malignite riskine katkıda bulunabilir.
- Önceki **kemoterapi, radyoterapi ve diğer antineoplastik tedavilerin geç etkileri** de dikkate alınmalıdır.
- Bu nedenle hastalar uzun dönemde hem **lenfoma nüksü** hem de **yeni gelişebilecek maligniteler** açısından düzenli olarak izlenmelidir.

TEŞEKKÜR EDERİM ...

